

# Recollint valoracions de la natura: perspectives ecològiques, econòmiques i culturals\*

Jacquie Burgess  
Carolyn Harrison  
Judy Clark

University College, London  
Department of Geography, Environment and Society Research Unit  
26 Bedford Way, London WC1H 0AP, United Kingdom  
jburgess@geog.ucl.ac.uk

Data de recepció: juliol 1998

Data d'acceptació definitiva: setembre 2000

## Resum

En aquest article es presenta una tipologia d'enfocaments per valorar la natura, basant-se en una investigació elaborada per a l'Agència Britànica del Medi Ambient. El context canviant de la conservació de la natura al Regne Unit ha propiciat la invenció de la metàfora del «capital natural», que no considerem oportuna. També s'hi explora una tipologia de quatre enfocaments que revela la importància del diàleg entre disciplines. S'hi planteja que no hi ha una alternativa als sistemes de valoració de política ambiental duts a terme per experts i, de fet, és possible combinar els punts forts d'un procés analític rigorós i justificable amb un enfocament més complet i deliberatiu per acordar valors i directrius que caldria seguir en relació amb la Natura.

**Paraules clau:** natura, medi ambient, capital natural, Regne Unit, valoració econòmica i cultural.

**Resumen.** *Recogiendo valoraciones de la naturaleza: perspectivas ecológicas, económicas y culturales*

En este artículo se presenta una tipología de enfoques para valorar la naturaleza, basándose en una investigación elaborada para la Agencia Británica del Medio Ambiente. El contexto cambiante de la conservación de la naturaleza en el Reino Unido ha propiciado la invención de la metáfora del «capital natural», que no consideramos oportuna. También se explora una tipología de cuatro enfoques que revela la importancia del diálogo entre disciplinas. Se plantea que no hay una alternativa a los sistemas de valoración de política ambiental llevados a cabo por expertos y, de hecho, es posible combinar los puntos fuertes de un proceso analítico riguroso y justificable con un enfoque más completo y deliberante para acordar valores y directrices que convendría seguir en relación con la naturaleza.

**Palabras clave:** naturaleza, medio ambiente, capital natural, Reino Unido, valoración económica y cultural.

\* Traduït de l'original anglès per Carolina Ribalta.

**Resumé.** *Capturer valorisations de la nature: perspectives écologiques, économiques et culturelles*

Dans cet article est présentée une typologie d'approches pour valoriser la nature, en base à une recherche élaborée pour l'Agence Anglaise de l'Environnement. Le contexte changeant de la preservation de la nature au Royaume Uni a porté l'invention de la métaphore du «capital naturel», avec laquelle on n'est pas d'accord. Aussi on explore une typologie de quatre approches que révèle l'importance du dialogue entre disciplines. On voit qu'il n'y a pas une alternative aux systèmes de valorisation de la politique sur l'environnement faite par experts et, en fait, est possible de combiner les points forts d'un procès analytique et justifiable avec un approche plus complet et délibératif pour accorder valorisations et lignes à suivre en relation à la nature.

**Mots clé:** nature, environnement, capital naturel, Royaume Uni, valorisation économique et culturelle.

**Abstract.** *Capturing values for nature: ecological, economic and cultural perspectives*

In this paper, a typology of current approaches to valuing nature is presented, by reference to a research completed for the UK Environment Agency. The changing context of nature conservation in the UK which has facilitated the coining of the metaphor of «natural capital», which we do not feel at all comfortable with. It is also explored a typology of four approaches which reveals the importance of dialogue between disciplines. We address the argument that there is no alternative to expert-driven systems of valuation for environmental policy-making and, in fact, it is possible to combine the strengths of an analytical process which is rigorous and defensible, with a more inclusive and deliberative approach to agreeing values for nature.

**Key words:** nature, environment, natural capital, United Kingdom, economic and cultural values.

**Sumari**

|                                                                                                                                                                  |                                                                                             |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| Introducció                                                                                                                                                      | La producció de criteris negociats i jerarquitats per prioritzar els problemes dins el LEAP |
| Els valors de la conservació de la natura                                                                                                                        |                                                                                             |
| Enfocaments per valorar la natura                                                                                                                                | Ubicació dels criteris segons la tipologia d'enfocaments per valorar la natura              |
| Del capital natural a l'ambiental                                                                                                                                |                                                                                             |
| Negociar criteris per a la prioritització dels problemes en els Plans Locals de l'Agència Britànica de l'Ambient (LEAP): un estudi de cas del LEAP de New Forest | Conclusions                                                                                 |
|                                                                                                                                                                  | Bibliografia                                                                                |

**Introducció**

Els geògrafs i els ecologistes interessats a veure la societat movent-se en una direcció de desenvolupament sostenible s'enfronten a un repte permanent: com es pot valorar i protegir la natura? En aquest article presentem una tipologia d'enfocaments actuals per valorar la natura, i il·lustrem quines d'aquestes tipologies podem trobar entre l'opinió pública, basant-nos en una investigació

empírica elaborada recentment per a l'Agència Britànica del Medi Ambient. Comencen analitzant breument les diferències entre els significats i els valors de la natura, argumentant que el primer concepte rau en l'àmbit de la representació, mentre que el segon és sens dubte social i implica arguments morals que generen conflicte entre diferents interessos. A més, els valors troben la seva expressió en accions de diferents tipus. Els canvis recents en el context institucional de la conservació de la natura a la Gran Bretanya han tingut un paper molt influent en la manera com es valora la natura a les polítiques de planificació i, per tant, revisem breument el context canviant de la conservació de la natura al Regne Unit, que ha propiciat la invenció d'una nova metàfora per designar la natura: la de «capital natural». Atès que no considerem oportú el terme «capital natural», i que apreciem la seva singular manca de ressò entre la gent corrent, tot plegat ens ha mogut a pensar en les maneres diferents i incommensurables de valorar la natura. En el segon apartat de l'article, explorem una tipologia de quatre enfocaments estesos que ajuden a esclarir diferents presumpcions i punts de vista. La tipologia revela la importància del diàleg entre disciplines que tenen epistemologies fonamentalment diferents, però també afirmacions igualment vàlides per a l'estudi dels valors de la natura. Això ens porta fins al tercer apartat, on plantejem que no hi ha una alternativa als sistemes de valoració de política ambiental duts a terme per experts. Basant-nos en una investigació recent realitzada per a l'Agència Britànica del Medi Ambient, demostrarem que és possible combinar els punts forts d'un procés analític rigorós i justificable amb un enfocament més complet i deliveratiu per acordar valors per a la natura, així com les directrius que cal seguir.

### **Els valors de la conservació de la natura**

Per propòsits analítics, és de gran ajut distingir entre els significats i els valors, tot i saber que tots dos conceptes es troben emmarcats en diferents tipus de coneixements, i no es poden separar de l'acció i la pràctica. El significat es troben a representacions i discursos de tota mena. Aquests significats són profundament personals i van estretament lligats a les pròpies experiències de la vida. Penseu en l'afflicció que es pateix quan en tornar a un paratge que tant vam estimar durant la nostra infantesa, trobem que la sensació de naturalitat, d'un cel ample, de l'olor d'aire pur i de terra humida, el cant dels falcillots, tot ha desaparegut. Entreteixit amb aquestes experiències personals, els significats de la natura també són en ells mateixos profundament socials: podem trobar expressions en els dialectes locals i en les pràctiques culturals, en les metàfores, en la literatura, en les arts visuals, en els mitjans de comunicació i en els relats de la cultura popular (Williams, 1973). Els significats de la natura són a la vegada contextuals i contingents, i varien en l'espai i el temps. De quina manera són els significats conceptualment diferents dels valors? Tot i que podem estar d'acord a diferir sobre els significats personals de la natura, ja que una persona pot entendre-se a causa de la bellesa reptadora de les maresmes litorals mentre que una altra les pot trobar monòtones, avorrides i gens inspiradores, els

valors ambientals engendren conflictes entre alternatives i demanen la racionalització de línies d'acció.

Els valors són les raons que es donen per a l'acció. Es recorre als valors perquè siguin la resposta, i per jutjar les accions dels individus i les institucions, mentre, alhora, es personifiquen en l'organització social. O'Brien i Guerrier (1995) ho expliquen a la seva obra: «Els valors són importants en el debat sobre el medi ambient no perquè un valor o un altre pot o ha de ser descrit com a "correcte" o "incorrecte", sinó perquè els sistemes de valors es refereixen als principis subjacents sobre la "conducta adequada" a la vida en general i sobre les maneres d'interpretar els esdeveniments específics en termes d'un compromís més extens pel que fa a acords socials particulars i a decrets polítics. Els valors indiquen la pluralitat cultural —i sovint l'ambigüitat— entre les quals es formulen, es mantenen, s'impugnen i es canvien les nocions "del que és correcte" i "el que és incorrecte"» (p. XIV).

A més, els valors per a la conservació estan fonamentalment relacionats amb la racionalització de la conducta correcta o apropiada en relació amb el món. Però la situació és més complexa, ja que la conservació de la natura és també una activitat totalment relacionada amb els sistemes biològics que tenen les seves pròpies trajectòries de canvi, i noves formes d'entendre la manera que les funcions del món natural ens fan tornar a valorar principis que creïem que eren universals. Fixem-nos, per exemple, en els debats en l'ecologia sobre la relació entre diversitat, estabilitat i trastorn. A més, els valors de la conservació estan emmarcats en sistemes socials que generen els seus propis canvis de valors cada cert temps —actituds que canvien envers el desert i allò agrest, i envers les males herbes i les espècies estranyes. Per totes aquestes raons esclarir els valors de la conservació és un procés ben complex.

Però encara hi ha més, com ens recorden els filòsofs (Holland i Rawles, 1993), els valors no són quelcom a partir del que sempre discutim, sinó cap als quals raonem. Sovint només a través d'un debat obert i continu es poden demostrar els «valors» la relativa estabilitat dels quals els distingeix de preferències personals més subjectives. Si ens remetem, per tant, al que Foster (1997) anomena «procés pur», a través del qual se centra l'atenció en la manera com es fan els judicis de valor sobre la natura, sembla essencial si s'assegura que es formula des d'un punt de vista objectiu i desinteressat. La necessitat d'una deliberació com aquesta és encara més urgent en el cas del desenvolupament sostenible, perquè aquest pretén assegurar que tothom qui tingui interès en el futur de la societat pugui participar en les decisions sobre la seva trajectòria. Els esforços recents dirigits a desenvolupar enfocaments més deliberatius i complets per valorar la natura dins del procés de l'Agenda 21 Local (LA21), per exemple, reflecteixen aquestes idèntiques preocupacions. Quan la valoració de la natura es tracta a través d'un procés complet i deliberatiu, podem estar encara més segurs que els mètodes d'avaluació ambiental que apel·len valors universals fan exactament això.

Igualment, ja que les persones més interessades estan involucrades en aquest procés, les polítiques basades en aquests valors acordats tindran més suport

**Taula 1.** Una tipologia d'enfocaments per valorar la natura.

| Valor de la natura determinat per... | Valor de la natura expressat a través de... | Millor protecció de la natura mitjançant...     |
|--------------------------------------|---------------------------------------------|-------------------------------------------------|
| lliure mercat                        | propietat privada                           | drets de la propietat                           |
| ciència                              | criteri científic                           | estàndards i regulacions (legislació)           |
| ús individual (preferències)         | acceptació de pagar (valoració contingent)  | eficiència econòmica (anàlisi de cost-benefici) |
| bé comú, ètica, preocupacions morals | consens social                              | procés polític                                  |

que aquells «valors» obtinguts mitjançant un procés dut a terme amb grups d'experts —ja siguin grups de científics conservacionistes, economistes o planificadors.

### Enfocaments per valorar la natura

Tenint en compte les consideracions que hem esmentat abans, ara ens centrem en una tipologia d'enfocaments comuns per valorar la natura (vegeu la taula 1).

#### *Enfocaments del lliure mercat*

Quan el lliure mercat determina els valors i aquests s'expressen a través de propietat privada, el propietari de les terres s'encarrega de protegir la natura. A reserves naturals propietat d'organitzacions per a la conservació de la natura i associacions per a la protecció de la vida salvatge, i també arrendades o gestionades per aquestes, la intenció del propietari envers la natura és clara. Aquest no és necessàriament el cas de les zones rurals arreu del país on els acords en la gestió que afavoreixin la natura han de ser negociats individualment amb cada propietari. A la pràctica, els nombrosos plans agroambientals que operen avui dia al Regne Unit estan basats en aquest enfocament, tot i que en un entorn de mercat que està protegit del màxim rigor de la lliure competència (Bishop i Phillips, 1993). Cap a final de 1994, un 4% de la superfície agrícola d'Anglaterra estava coberta per acords de gestió sota els dos projectes de conservació de les terres destinades a l'agricultura més importants: Environmentally Sensitive Areas (ESA) i Countryside Stewardship (CS).<sup>1</sup>

La base d'aquests projectes voluntaris és la indemnització pels beneficis als quals es renuncien quan l'agricultor accepta cultivar la terra respectant l'ambient. Tot i que el pagament no és a veritable preu de mercat, s'han establert les

1. Zones Ambientament Sensibles i Administració Rural (n. de la t.).

tarifes per reflectir el que els agricultors considerarien acceptable (Billsborough, 1997). Considerant els valors subjacents de la propietat privada sobre els quals es basa l'enfocament, no ens sorprendrem, doncs, de l'alt grau d'acceptació per part dels agricultors a les zones contemplades en els projectes (Land Use Consultants, 1995). Tot i això, com assenyalen Whitby i altres (1996), un cop els agricultors s'exposin plenament a la competència internacional, es posarà a prova de manera rigorosa l'ajut continu del govern destinat a aquests projectes. A més, quan la població estigui més ben informada sobre com es creen i s'administren aquests projectes, i coneguin les conseqüències d'aquest suport continuat en els preus dels aliments que es paguen als supermercats, tampoc es podrà garantir l'existència d'un suport tàcit per part de la població —incloent-hi la intenció d'aquest enfocament per valorar la natura.

### *Enfocament científic*

El principal mitjà de protegir la natura a la Gran Bretanya és a través d'un procés de selecció d'un emplaçament clau i l'ús de la legislació per protegir aquests emplaçaments. La ciència ha informat sobre el procés avaluatiu en què es basa el marc legislatiu associat amb la designació de, per exemple, els Sites of Special Scientific Interest (SSSIs), (Ratcliffe, 1977), National Nature Reserves (NNRs), Local Nature Reserves (LNRs)<sup>2</sup>, així com moltes més designacions nacionals i internacionals. Més de dos milions d'hectàrees de terra estan protegides mitjançant aquestes designacions al Regne Unit, tot i que, com revelen, per exemple, els informes anuals de l'English Nature, el grau de protecció aconseguit per als emplaçaments encara no és absolut. Durant la dècada de 1980 i principi de la de 1990 l'agricultura, la contaminació i una sèrie d'activitats diverses van continuar infligint danys, tant a llarg termini com a curt termini, a les SSSI (Controlador i Auditor General, 1994; Comitè de Comptes de la Cambra dels Comuns, 1995; DOE, 1996). Es va determinar que les SSSI, considerades les «joies de la corona» de la nostra herència natural, requerien la protecció més alta possible —si no «absoluta»—, perquè hi habitaven poblacions d'organismes que, segons els científics per a la conservació, es troben en un alt risc d'extinció. La determinació d'alguns terratinents de fer malbé hàbitats preciats per extreure'n el seu propi profit acosta els punts a les dues esclatxes de la legislació actual i al fet que la legislació mai no podrà conferir una protecció absoluta en un món imperfecte.

Friends of Earth i altres organitzacions voluntàries d'aquest sector continuen pressionant perquè hi hagi una millora de la legislació actual en relació amb les SSSI, però, a la pràctica, recórrer a la legislació per protegir la natura, sense afermar també la voluntat política per a la seva defensa, sempre resultarà inadequat. S'ha exposat la feblesa d'un enfocament legislatiu per protegir els

2. Emplaçaments d'Especial Interès Científic, Reserves Naturals Nacionals, Reserves Naturals Locals (n. de la t.).

emplaçaments basat només en la ciència, particularment a través de les proves exposades a diverses recerques de pes per a la planificació on s'inclouïa l'impacte del desenvolupament proposat per a les SSSI.

Les evidències científiques contradictòries presentades a la informació pública sobre l'exactitud i la força del criteri emprat per avaluar i designar emplaçaments soscaven l'objectivitat i l'altruisme d'un enfocament científic per a la conservació de la natura. Per exemple, el debat que envolta les maresmes de Rainham (considerades SSSI) a l'extrem est de Londres (Harrison i Burgess, 1994) i els casos estudiats per Cowell (1997) mostraven l'arma de doble tall que ofereix la ciència quan surt del laboratori per entrar a l'àrea social i política. En realitat, aquestes investigacions públiques revelen la dificultat de defensar valors per a la natura basats en un procés científic que pretén ser «objectiu» i lliure de valors, però que alhora apel·la a valors universals. Aquestes dures experiències en litigis confirmen que un enfocament per valorar la natura basat en la ciència, si no està acompanyat per la voluntat política per donar-hi suport, resta obert al repte. La reticència dels organismes nacionals a utilitzar els seus poders preceptius per refermar les seves pròpies opinions, més per la manca de recursos financers que per la manca de compromís, només serveix per emfatitzar aquest punt.

### *Enfocament d'ús-valor individual*

Aquest enfocament té moltes similituds amb les pràctiques de l'antic Departament de Transport i en la seva gran confiança en l'anàlisi cost-benefici (ACB) per avaluar l'impacte dels projectes de carreteres. Les opinions derivades de l'ACB, incloent les idees sobre com es pot valorar i protegir la natura, estan basades en el bon rendiment econòmic. Considerant la seva (aparent) habilitat per expressar tots els costos i els beneficis en la unitat comuna de diners, l'ACB es mostra com un enfocament atractiu. A més, mitjançant la utilització de mètodes d'avaluació contingent (Contingent Valuation Methods, CVM) per revelar les preferències de la població pels diferents marcs ambientals, l'ACB també demana ésser un procés democràtic.

En una enquesta realitzada a partir de l'Avaluació Contingent, les persones consultades van formar part d'un procés obligatori creat per representar un mercat artificial de béns i serveis ambientals (Bateman i Turner, 1993). Per exemple, s'havia de demanar als participants de l'enquesta que indiquessin què estarien disposats a pagar per conservar una zona natural amenaçada pel desenvolupament i, esporàdicament, ja que la quantitat de diners normalment és més gran, també se'ls va demanar què estarien disposats a acceptar com a compensació si la zona es fes malbé o es perdés. La suma de les quantitats que els individus estan preparats per pagar o acceptar proporciona la manera de calibrar com la societat valora la natura. Aquesta suma global s'utilitza per avaluar l'eficàcia econòmica de projectes i polítiques com, per exemple, els plans agroambientals i els programes forestals.

L'ACB ha estat criticat per una sèrie de motius; especialment per suposar que els valors plurals que resideixen a la natura i al camp són commensurables, i

també perquè l'Avaluació Contingent obté preferències individuals i no les respostes desinteressades i atentes sol·licitades per l'enfocament deliberatiu de Foster esmentat anteriorment (vegeu O'Neill, 1993; Foster, 1997a). També s'ha posat en dubte el suport entre la població cap a aquests enfocaments. Per exemple, en un estudi recent realitzat entre persones que havien participat en una enquesta de l'Avaluació Contingent sobre un projecte d'intensificació de la vida salvatge (Burgess i altres 1998a), tant els residents com els visitants creien fermament que l'Avaluació Contingent oculta els propòsits per als quals es va crear. Si haguessin sabut com s'utilitzarien els descobriments, molts dels participants a l'enquesta de l'Avaluació Contingent van dir que no n'haurien format part. Tot i que l'ACB i l'Avaluació Contingent han estat molt criticades per economistes institucionals com ara Jacobs (1994) i Hodgson (1997), es continuen utilitzant molt, especialment per a l'avaluació de grans projectes.

### *Enfocaments basats en el bé comú*

Fonamentar un sistema de valors en el concepte de «bé comú» implica abraçar interessos ètics i morals, així com valors populars per a llocs particulars, característiques naturals i els seus atributs. Una conseqüència del compromís de les autoritats locals amb les polítiques per al desenvolupament sostenible i el procés de l'Agenda 21 Local (LA21) ha estat la preocupació de promoure formes més participatives de democràcia en els seus processos de decisió. Diferents autoritats han demostrat un gran interès per descobrir quins aspectes de la natura necessiten protecció a través d'un procés de construcció de consens. Mitjançant la utilització de diversos mètodes com ara l'assistència a conferències, grups de treball a la comunitat, avaluació de les poblacions, grups d'estudi i planificació real, s'ha estimulat membres de la població a determinar els seus propis indicadors de continuïtat (LGMB, 1993; Burgess i altres, 1998b).

El que s'extreu d'aquest procés deliberatiu dóna suport als arguments fets per geògrafs culturals i activistes interessats per la significació cultural de la natura, llocs i paisatges (Lowenthal, 1978; Gold i Burgees, 1982; Mabey i altres, 1984; Mabey, 1996). Les persones de tota condició no valoren només el món natural per les seves característiques i els seus objectes, sinó per l'àmplia gamma d'altres beneficis menys tangibles que corresponen a la societat. Per exemple, les persones valoren la sensació de lloc i de distintivitat local que es troba en la particular juxtaposició de característiques com ara el toll i el clos, edificis molt apreciats i carreteres sense pavimentar. Els llocs també es valoren pels seus atributs i qualitats. Per exemple, la sensació de vitalitat i seguretat que prové de saber que els llocs públics són molt estimats significa que es perceben els espais naturals com quelcom accessible a tothom qui desitgi utilitzar-los. «Natura accessible» és per tant més que la suma de les seves característiques (English Nature, 1995). Els mètodes existents de valorització científica que valoren les espècies i els hàbitats com a objectes, però que ignoren la significació social i cultural dels atributs de la natura, no aconsegueixen capturar aquests valors menys tangibles o els beneficis que ofereixen. Per contra, els

mètodes de valorar la natura deliberatius i complets, amb l'èmfasi que fan per l'equitat i la justícia distributiva, tant per la generació actual com per la futura, confirmen de manera consistent la significació universal de les dimensions morals i ètiques de la valoració.

## Del capital natural a l'ambiental

A partir d'aquesta breu ullada als quatre enfocaments per valorar la natura, és evident el fet que cadascun intenta capturar un procés extremament complex, subtil i esquiú. La simplificació implicada, el fet d'emascarar algunes suposicions i de privilegiar-ne d'altres, i la presència o l'absència d'un enfocament complet, significa que tots els enfocaments poden ser atacats. També queda clar que les institucions poden mediar en aquest procés de valoració. La gènesi del concepte de capital natural (i la seva nova reformulació en el concepte de «capital ambiental») il·lustra com un enfocament econòmic per valorar la natura ha intentat capturar valors científics i pel bé comú.

Basant-nos en la simple metàfora econòmica que diu que les reserves i els canvis naturals són com el capital i l'interès, el capital natural va ser classificat en tres categories: crític, constant i comerciable (taula 2). En una sèrie d'informes de recerca publicats a mitjan dècada dels 1990, l'English Nature va proporcionar exemples ben treballats sobre com s'ha d'aplicar aquest enfocament als ecosistemes, als hàbitats i a les espècies en diferents contextos geogràfics (Gillespie i Shepherd, 1995; 1996). A la pràctica, l'enfocament fa un nombre d'afirmacions sobre la reversibilitat, la substituïbilitat, la importància, l'escassetat o el llindar en relació amb un nivell desitjat, conceptes que han de ser revisats a escales espacials particulars.

Per exemple, els habitants locals han de considerar importants els hàbitats comuns a nivell nacional, especialment si estan en decadència a escala local. Per altra banda, les espècies que són poc freqüents a escala nacional poden ser molt comuns localment i per tant oblidades en relació amb la seva importància local. El concepte de substituïbilitat també va resultar problemàtic per un moviment ambiental estretament relacionat amb un concepte d'equilibri natural. Tot i això, la metàfora econòmica és tan dominant que el risc de considerar tot el capital natural potencialment «comerciable» ha semblat que hi era sempre

### Taula 2. Capital natural.

---

**Capital natural crític:** valors que són importants i que no poden ser substituïts per cap altra cosa. Caldria oferir-los la protecció màxima (algú diria «absoluta»), com ara un SSSI, un RAMSAR i un SPA.

**Capital natural constant:** valors que no són individualment únics i insubstituïbles, però que, atesa la migradesa dels seus estocs a nivell general, fa recomanable el seu manteniment com a mínim en un llindar determinat.

**Capital natural comercialitzable:** valors per als quals no hi ha un mínim llindar de preservació i que poden ser negociats per guanys no ambientals.

---

present, i va ser aquest risc intrínsec el que els ecologistes van considerar més inacceptable (Buckley, 1995). Adoptar un enfocament de capital natural va començar a significar que protegir la natura esdevindria un negoci cada cop més arriscat!

Encara que mai ha estat formalment lligat al sistema de designació d'emplaçaments SSSI entre d'altres, el concepte de capital natural va resultar influent entre els organismes del país, les autoritats planificadores del comtat i locals i en organitzacions voluntàries del sector. A més, com cada organització intentava expandir les polítiques de conservació de la natura arreu de les zones rurals on els promotors immobiliaris encara insistien en les seves demandes, el risc que tot el capital natural es pogués considerar com a potencialment comercialitzable semblava ser reforçat per altres polítiques ambientals. Per exemple, l'extensió de projectes agroambientals el 1995 per incloure una gamma més àmplia de paisatges que abans no havia estat inclosa va reforçar el suport al mercat com a base per valorar i protegir la natura (Morris i Young, 1997). Així mateix, el suposat èxit dels projectes de creació d'hàbitat i restauració semblaven confirmar que alguns béns naturals eren comercialitzables, malgrat que els fets demostrin el contrari (Lawson, 1996). Amb totes aquestes pressions, les autoritats planificadores i d'altres organitzacions van estar disposades a abraçar el concepte, però també disposades a interpretar-lo de manera que s'adaptés a les seves circumstàncies particulars.

La confusió que es va derivar d'aquests intents inicials per aplicar el concepte fou patent (CAG/LUC, 1997). Per tant, mentre el capital natural va gaudir d'un breu període influent durant la meitat dels anys noranta, l'experiència va demostrar que la classificació tripartida del capital natural era inviable i un mètode inadequat de plantejar les complexitats i les subtilitats de la manera que té la societat de valorar la natura. A més, la recent revisió del concepte i la seva utilitat, encarregada per la UE, la Comissió per a les Zones Rurals, l'Agència Britànica del Medi Ambient, l'English Heritage i l'anomenat «capital ambiental» promou un nou enfocament de l'avaluació ambiental (CAG/LUC, 1997). És sorprenent com el que s'ha revisat s'inspira molt més en els valors socials i culturals abraçats per l'enfocament del «bé comú» esmentat abans. A més, els autors de l'Informe comenten que haurien preferit obviar el terme «capital» del seu concepte, però van pensar que això hauria causat una confusió innecessària. Això bé podria ser un error, ja que l'apreciació més subtil de les qualitats i característiques de la natura que es fa explícita a l'exposició del concepte, es perd un altre cop a la metàfora econòmica.

El concepte de capital ambiental fa èmfasi en la utilitat de reconèixer els serveis i els beneficis que es deriven del medi ambient natural i que contribueixen al caràcter d'un territori. En comptes de centrar-se en «característiques» o «objectes» que requereixen protecció, l'enfocament reconeix la importància d'atributs, funcions i beneficis ambientals menys tangibles. Els atributs ambientals com ara, «allò característic», «allò distintiu», «marc» i «context», juntament amb els temes relacionats amb la terra, i la qualitat de l'aire i de l'aigua, contribueixen a l'avaluació del capital ambiental. L'enfocament pretén identificar

explícitament aquelles característiques i atributs de valor en una zona, i, amb la integració de funcions ambientals relacionades amb la biodiversitat, la terra, i la qualitat de l'aire i l'aigua, el llegat del passat, la conservació del medi i el lleure, l'enfocament aporta una avaluació més exhaustiva dels beneficis del món natural que la del primer concepte. Recomana la identificació d'objectius per a cadascun dels atributs més valorats i una avaluació de les tendències relacionades amb cada objectiu. En comptes de basar-se només en l'avaluació experta per identificar i avaluar aquests objectius, l'informe proposa un enfocament més complet. El fet d'implicar d'altres experts i membres de la població es considera una part essencial de tot el procés valoratiu. Amb la promoció d'un enfocament més complet i explícit per valorar els béns ambientals, la metodologia no veu la necessitat d'identificar capital crític, constant i comercialitzable, i substitueix aquesta necessitat per un enfocament més subtil i diferenciat.

Per sobre de tot, l'informe sobre el capital ambiental és un intent coordinat de plantejar com es poden desenvolupar els enfocaments del benestar comú per valorar la natura, tot reconeixent les propietats integrades i dinàmiques dels sistemes naturals. No obstant això, només com a orientació provisional, l'informe no recomana un mètode en concret per deixar clars els valors en què es basa l'enfocament i els mitjans per avaluar la seva importància (CAG/LUC, 1997). El nostre treball sobre l'avaluació de les propostes ambientals realitzades per a l'Agència Ambiental (Clark i altres, 1998) està basat en un procés de decisió anomenat Anàlisi Multi-Criteri (AMC), i demostra com s'han d'aplicar els enfocaments pel bé comú en la valoració de la natura. Passarem ara a fer un breu comentari d'aquest estudi de cas que tenia per objectiu aconseguir un consens sobre els criteris i els judicis de valor que s'haurien d'emprar per prioritzar els problemes ambientals.

### **Negociar criteris per a la priorització dels problemes en els plans locals de l'Agència Britànica de l'Ambient (LEAP):<sup>3</sup> un estudi de cas del LEAP de New Forest**

L'Agència Britànica del Medi Ambient està desenvolupant els LEAP per promoure un enfocament integrat i continu per gestionar l'ambient natural. L'objectiu d'un LEAP, que no és un document legal, és el següent: centrar l'atenció en el medi ambient d'una zona específica; implicar-hi totes les parts interessades a l'hora de planificar el futur benestar d'aquella zona; aprovar una visió global de la zona per dirigir les activitats de l'Agència i establir una estratègia integrada i un pla d'acció per a un període de cinc anys. Els LEAP són una nova arma en l'arsenal dels plans locals i, com a tals, les autoritats locals i d'altres organismes legals encarregats de la planificació i de la protecció ambiental, les veuen amb recel. Originades en els plans de conca de l'Autoritat Britànica de Rius, els límits dels LEAP els posen les unitats geogràfiques en comptes de les

administratives. A més, un LEAP pot dépassar dues o més autoritats locals, per exemple, cosa que augmentarà inevitablement la probabilitat de l'existència d'un conflicte entre l'Agència i els seus socis legals.

Per aquestes raons, així com per unes altres de caire institucional, l'Agència vol crear un programa de consulta sobre la producció de LEAP obert i transparent que inclogui molts interessos locals. Alhora, segons l'article 39 de la Llei del 1995 sobre el Medi Ambient, ha de demostrar que ha tingut en compte els costos i beneficis aproximats dels seus programes, projectes i plans. L'estudi de cas pretén reconciliar aquests objectius mitjançant el desenvolupament d'un enfocament pel benestar comú per valorar els aspectes en el document del LEAP per al New Forest. Això es va aconseguir mitjançant la selecció d'un grup local de persones interessades, compost per catorze representants seleccionats d'entre la població, sectors privats i voluntaris de la zona per desenvolupar un criteri a través del qual es puguin tractar i prioritzar els temes relacionats amb el LEAP.

Els models tradicionals de consulta pública estan en decadència, ja que constitueixen una difusió no compartida de la informació sobre plans i propostes en la qual els consultats són en gran part beneficiaris passius que només indiquen la seva preferència per una opinió o una altra. Les noves pràctiques consultives que estan sorgint dels auspicis dels programes de les agendes 21 locals (Young, 1996) i que sovint han estat descrites com a exemples de noves estructures democràtiques (Wahlberg i altres, 1995), es basen en la idea que les decisions seran més fermes si es basen en un consens entre aquells que tenen interès pel que passa. Pràctiques com ara taules rodones, recerques futures i tècniques de visualització posen èmfasi en un procés de debat interactiu i plural i en la construcció d'un consens en el qual es comparteixen el coneixement, els valors i les idees entre els participants. Nosaltres vam desenvolupar un procediment per a l'avaluació econòmica dels LEAP que combinava un mètode estàndard d'avaluació de la política i del projecte (l'anàlisi multicriteri AMC; Nijkamp i Spronk, 1981; Voogd, 1993; Munda i altres, 1994), fent servir un grup de persones interessades per decidir la prioritització dels problemes al LEAP. El projecte es va dur a terme entre octubre i desembre de 1997 (Clark i altres, 1998).

Fins on arriba el nostre coneixement, és la primera vegada que un projecte com aquest s'ha dut a terme en l'àmbit ambiental. L'enfocament combinava una avaluació sistemàtica amb la deliberació en grup en un procediment en què l'èmfasi es posava tant en el procés com en el resultat. L'enfocament envers el procés tenia tres elements clau. El primer va ser el fet de treballar a través del grup de persones interessades i aconseguir una mida de consens entre els diferents interessos a través de la negociació del que compta com a costos i beneficis i com han de ser avaluats aquests. El segon va ser el fet de facilitar un diàleg intens entre el coneixement científic i econòmic i altres tipus de coneixements que estan arrelats a localitats i comunitats. El tercer va ser el fet de fomentar la connexió amb socis per aconseguir un valor afegit a través de l'increment del suport local i l'accés a coneixements tècnics i recursos que no es troben dins de la pròpia agència. Els interessos representats pels participants i l'organització dels seminaris es mostren a les taules 3 i 4.

**Taula 3.** Membres del grup de New Forest.**Sector públic:**

Consell del Districte de New Forest (directiu)  
 Consell del Districte de New Forest (membre)  
 English Nature  
 Agència Britànica del Medi Ambient

**Sector de voluntaris:**

RSPB and Hampshire Wildlife Trust  
 Hampshire CPRE and New Forest Association  
 New Forest Friends of the Earth  
 Brockenhurst Manor Fly Fishing Club  
 Calshot Sailing Club and Southampton Water Sailing Association

**Sector privat:**

NFU i CLA  
 Commoners Defence Association  
 Exxon Chemical  
 Southern Water  
 Associated British Ports

**Taula 4.** Tasques dels tallers.

|                                                   |                                                                                                                                                                                                  |
|---------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>Tasques prèvies al taller 1</i><br>(individus) | Identificació de costos, beneficis i riscos dels diferents problemes del LEAP que són d'interès per al membre del grup i per als qui ell o ella representen.                                     |
| <i>Taller 1</i><br>(en grup)                      | Revisió dels problemes en el LEAP de New Forest i elaboració d'una llista exhaustiva i integradora de costos, beneficis i riscos associats amb els problemes proposats en el LEAP de New Forest. |
| <i>Tasques prèvies al taller 2</i><br>(individus) | Reflexió sobre els criteris per afrontar els problemes del LEAP de New Forest.                                                                                                                   |
| <i>Taller 2</i><br>(en grup)                      | Elaboració d'una llista integradora de criteris per afrontar els problemes del LEAP de New Forest.                                                                                               |
| <i>Tasques prèvies al taller 3</i><br>(individus) | Puntuació de cada criteri de la llista elaborada en el taller 2 en base a una escala de 0 a 100.                                                                                                 |
| <i>Taller 3</i><br>(en grup)                      | Avaluació dels problemes enfront de la llista final de deu criteris.                                                                                                                             |
| <i>Tasques prèvies al taller 4</i><br>(individus) | Revisió de la llista de problemes jerarquitats en grups de prioritització segons els resultats de l'AMC.                                                                                         |
| <i>Taller 4</i><br>(en grup)                      | Revisió i acord de la llista de problemes jerarquitats i revisió del procés.                                                                                                                     |

El fet d'utilitzar un procés amb un grup de persones interessades serà molt important per a l'èxit de l'experiment. No podem esperar un suport automàtic per part dels participants ni tampoc podem esperar que el grup simplement segueixi instruccions. Necessitaran que se'ls persuadeixi de la base lògica i de la importància del mètode AMC, encara que no estiguin completament convençuts de la seva utilitat, i també necessitaran l'oportunitat per meditar sobre el mètode i el procés. La integració de la deliberació i de l'anàlisi formal va requerir una planificació considerada. El tema de l'AMC es va abordar per etapes durant els quatre seminaris. En primer lloc, el grup va crear una sèrie de criteris acceptats per tothom. En segon lloc, es van mesurar els criteris segons la seva importància i es van descartar els criteris menys importants. En tercer lloc, el grup van puntuar cada problema segons cadascun dels criteris. Finalment, en sumar les puntuacions i en separar els problemes en grups de prioritats segons aquestes puntuacions, va sortir una llista jerarquitzada. Tot i això, el procés no va ser mecànic. El grup va començar per revisar els problemes i comentar els costos i els beneficis associats amb aquests, la qual cosa va propiciar un context per l'AMC. En cada etapa els participants tenien l'oportunitat de deliberar: a l'hora de determinar els criteris, a l'hora d'avaluar els problemes segons els criteris i a l'hora de revisar els resultats. A l'última sessió, en presència d'observadors de l'Agència Britànica del Medi Ambient, els participants van analitzar i avaluar tot el procés.

### **La producció de criteris negociats i jerarquitzats per prioritzar els problemes dins el LEAP**

En el primer seminari es van aclarir dues qüestions importants: com es podien prioritzar els problemes si no es coneixien els detalls de les accions proposades per solucionar-los? I, en el context de la tasca específica de prioritzar els problemes al LEAP, quins eren els criteris? En la discussió del tema, es va arribar a la conclusió que alguns dels participants podrien trobar discutibles algunes de les accions proposades al LEAP, però el grup estava interessat per una qüestió de més nivell, la de les prioritats. Per tant, la jerarquia de problemes no tenia a veure amb si l'acció proposada per a un problema específic era l'«adequada» per solucionar-lo. Per exemple, alguns dels participants no van estar d'acord amb la suposició del LEAP que la construcció de preses de baixa capacitat fos la millor manera de solucionar el problema dels minsos cabals en alguns rierols del New Forest. Més aviat, la qüestió que es plantejava als participants era si resultava més important per a l'Agència plantejar el problema dels baixos cabals o plantejar, per exemple, la reducció de la qualitat de l'aigua o els llots contaminats a les valls o les obstruccions a la lliure circulació de les truites de mar o qualsevol altre problema al LEAP.

Responent la pregunta de quins haurien de ser els criteris, es va donar un assessorament inicial al grup de persones interessades i seguidament van treballar durant les quatre sessions del seminari per negociar un conjunt de criteris. La base de l'AMC és una avaluació sistemàtica que vol dir la comparació dels

problemes utilitzant els mateixos criteris per a cadascun. Vam definir el concepte «criteri» per als participants com una pauta basada en el valor a partir de la qual es pot avaluar cada problema, tot suggerint que un procés de tres etapes podia resultar de gran ajuda a l'hora d'aconseguir els criteris. La primera etapa consisteix a fer una observació general que abracci alguns/tots els problemes identificats amb el LEAP o amb els costos/beneficis/riscos associats. La segona, fer explícit el judici de valor implicat en aquesta observació. Finalment, reafirmar el judici de valor com a criteri a partir del qual es pot avaluar qualitativament cada problema. L'elecció dels criteris per part del grup, així com l'elecció de cadascun serà subjectiva, basada en els valors d'aquells que els van desenvolupar. Per anticipar-nos a un possible debat sobre l'objectivitat (un debat que de fet no es va materialitzar), es va reconèixer l'existència d'aquesta subjectivitat, i per aquesta raó va ser important que els judicis de valor subjacents als criteris es fessin explícits.

Es va demanar a cada participant que portés el seu propi criteri inicial —explicitant els judicis de valor subjacents— al segon seminari. Aquí es va col·locar en parelles els membres del grup, segons els seus interessos i les seves experiències. Així mateix, els empresaris interessats van treballar plegats, com també ho van fer els ecologistes i els representants del govern local. Un cop cada parella va escollir la seva llista de criteris, es van formar grups més grans de parelles per seguir el mateix procés d'anàlisi, classificació i avaluació dels criteris. A l'última etapa, es van unir tots els grups per formar-ne un de sol, avaluar tots els criteris i produir una llista final.

Aquests van ser uns debats rics i productius; tots els membres del grup hi van participar plenament; es van compartir els criteris que havien portat al segon seminari, i es va negociar per acordar un grup de criteris. Els membres estaven disposats a debatre els judicis de valor que secundaven els seus criteris. Quan els participants van treballar en parelles per produir els criteris, es van comentar una àmplia varietat de problemes, entre els quals es troben el principi de precaució i el fet de si es podia fer servir com a criteri; el significat de desenvolupament sostenible en termes de relació entre l'economia nacional i local; problemes a l'hora d'utilitzar el mot *tradicional* en el context de les relacions econòmiques i socials locals; el caràcter especial del New Forest i el seu significat; el valor relatiu de la propietat privada i dels béns comuns; què constitueix la irreversibilitat en termes ambientals; la relació entre les pressions econòmiques i les necessitats ambientals (no sempre estan oposades); la necessitat que hi hagi un coneixement científic adequat; lleis nacionals i internacionals; cooperació i associació entre diferents organismes i entre sectors diferents de les activitats locals; salut pública i risc individual; pressions polítiques a l'hora de prendre decisions i la necessitat de mantenir el suport públic, i com es poden relacionar els costos i els beneficis —qui en surt beneficiat?

Tots dos recursos, el de fer explícits els judicis de valor i el de demanar a les persones que consideressin la «mesurabilitat» dels criteris, van ajudar a centrar el debat. Els judicis de valor eren particularment importants a l'hora de deixar clars els conceptes i ajudar les persones a veure ràpidament on hi havia

acords i desacords. No hi va haver conflicte per la importància dels diferents criteris, ja que els participants no havien d'arribar a un consens sobre això, sinó només sobre la validesa dels diferents criteris. El nombre màxim de criteris acordats per cada parella de participants va ser deu i el mínim, quatre (vegeu la taula 5).

**Taula 5.** Determinació dels criteris.

| Contingut dels criteris                                       | Sugerits per (d'un total de 7 parells) | Nombre de criteris similars (a) | Acord en la valoració | Sugerits per (d'un total de 3 grups) | Nombre de criteris similars (a) | Classificació final dels criteris |
|---------------------------------------------------------------|----------------------------------------|---------------------------------|-----------------------|--------------------------------------|---------------------------------|-----------------------------------|
| Obligacions legals                                            | 6                                      | 6 (d)                           | SÍ                    | 3                                    | 3                               | A                                 |
| L'associació n'implica d'altres                               | 6                                      | 6                               | NO                    | 3                                    | 5                               | B (b)                             |
| Espècies/hàbitats                                             | 4                                      | 5                               | SÍ                    | 3                                    | 4                               | C (b)                             |
| Seguretat i salut humana                                      | 3                                      | 4                               | SÍ                    | 2                                    | 2                               | G (b)                             |
| Economia local                                                | 3                                      | 3                               | SÍ                    | 2 (e)                                | 2                               | E                                 |
| Problema no només local                                       | 3                                      | 3                               | SÍ                    | 1                                    | 1                               | J                                 |
| Nivell de comprensió científica/mesures de prevenció          | 3                                      | 3                               | NO                    | 1                                    | 1                               | K                                 |
| Activitats habituals/tradicionals/estatus únic del New Forest | 2                                      | 2                               | SÍ                    | 2                                    | 2                               | F (b)                             |
| Empitjorament del problema/irreversibilitat                   | 2                                      | 2                               | SÍ                    | 2                                    | 2                               | D (b)                             |
| Interès públic/molèstia                                       | 1                                      | 1                               | NA                    | 1                                    | 1                               | H                                 |
| Diner públic que afavoreix guanys privats                     | 1                                      | 1                               | NA                    | 1                                    | 1                               | L                                 |
| Anticipació a legislació futura                               | 1                                      | 1 (d)                           | NA                    | 1                                    | 1                               | M                                 |

Taula 5. (Continuació).

| Contingut dels criteris | Sugerits per (d'un total de 7 parells) | Nombre de criteris similars (a) | Acord en la valoració | Sugerits per (d'un total de 3 grups) | Nombre de criteris similars (a) | Classificació final dels criteris |
|-------------------------|----------------------------------------|---------------------------------|-----------------------|--------------------------------------|---------------------------------|-----------------------------------|
| Protecció de propietats | 1                                      | 1                               | NA                    | 1                                    | 1                               | N (c)                             |
| Propícia el lleure      | 1                                      | 1                               | NA                    | 1                                    | 1                               | P (c)                             |

- a) Criteris similars o solapats es comptabilitzen com si tinguessin un mateix contingut, de manera que el nombre de criteris pot ser més gran que el nombre de parells de grups.
- b) Aquesta columna indica una versió d'un dels cinc criteris suggerits com a exemples per l'equip de recerca. Alguns parells ignoraren aquests criteris, assumint que hi serien inclosos automàticament.
- c) Aquesta columna indica un criteri que no va ser acordat per tot el grup.
- d) Un dels criteris del parell inclogué l'anticipació de legislació futura talment com les actuals obligacions; aquest criteri és comptabilitzat dues vegades.
- e) El grup 3 també debaté criteris econòmics, però no decidí quins criteris calia emprar. Esperaven que un altre grup proposés un criteri òptim.

NA: no és aplicable.

La tasca d'acordar criteris va ser factible, els participants la van abordar amb bona disposició, i va semblar que trobaven el procés estimulants i agradable. L'atmosfera va ser de cooperació més que de confrontació, on la gent escoltava els altres i exposava les seves pròpies idees, i es proposaven activament noves expressions de llenguatge, noves formes més creatives d'emmarcar els judicis de valors. L'èmfasi en la inclusivitat (la seguretat que tots els criteris serien útils) i l'èmfasi a explicitar els judicis de valors, va promoure aquesta creativitat i aquesta col·laboració. Els participants no s'havien de posar d'acord per aprovar els valors proposats pels altres, sinó per reconèixer la validesa dels criteris que havien proposat, ja que el punt que calia discutir era si un criteri concret es podia utilitzar per avaluar els problemes, no si havia de ser-hi. Això significa que els participants es podien centrar en la comprensió, a anar mostrant les opinions pròpies i alienes, i a trobar les similituds i les diferències. A més, tots els participants van comprovar que hi podien contribuir a mesura que el debat derivava cap a un coneixement menys especialitzat. Al mateix temps, semblava que les persones no estaven preocupades per la manca de coneixements especialitzats i estaven més segures de si mateixes a l'hora de debatre el significat de termes especialitzats com ara *ecosistema* i *salut i seguretat*.

L'estratègia de dispersar el grup de persones interessades en parelles compatibles abans de passar a formar part de grups més grans va funcionar positivament a l'hora d'arribar a un consens sobre la validesa dels criteris. La, d'alguna manera, sorprenent manca de conflicte no va ser perquè les persones no estiguessin disposades a ser aspres; les opinions es van expressar sovint amb mordacitat, sobretot en els grups. Més aviat es va reduir el conflicte perquè les persones estaven reunides en un fòrum on havien de treballar conjuntament,

però on no estaven obligades a defensar els seus interessos confrontadament. El fet de posar junts interessos diferents en aquesta situació no només va provocar un debat productiu, sinó que també va significar que es pogués reconèixer la política subjacent sense que s'hi interposés. A més, el procés va permetre que persones que altrament s'haurien tancat en una ferma oposició, sortissin de les seves trinxeres, en comptes d'atrinxerar-se encara més.

Els participants van poder expressar els seus valors clarament i de manera convincent, però de vegades van tenir problemes en traduir un valor en criteri. Això no es va poder resoldre completament durant el seminari i els judicis de valor de vegades estaven implícits en les declaracions associades més que no pas expressats en termes de «s'ha de» «és necessari que»; per exemple «amença de l'acció legal si no s'acompleix el que es va pactar» que es tradueix en «l'Agència Ambiental no ha d'exposar-se a l'acció legal». Alguns dels judicis de valor incorporaven arguments que donaven suport a aquest punt de vista; per exemple «l'activitat econòmica s'ha de mantenir per ajudar la població rural i mantenir el teixit social de la zona forestal». Tot i això, els criteris més aïllats, per exemple, els relacionats amb els detalls, complexos, amb un judici de valor poc clar, tendien a no sobreviure a l'escrutini del grup. Un problema habitual era la provisió d'una afirmació de «fet», en comptes d'un judici de valor, per secundar un criteri. Per exemple, un criteri proposat va ser: «Fins a quin punt és limitat el coneixement científic?», i el judici de valor associat es va expressar com: «És necessària una bona comprensió científica». És desitjable una bona comprensió científica, però això es pot argumentar de dues maneres: esperar que es produeixi una comprensió científica completa o aplicar el principi de precaució. La manera com s'expressa aquest judici de valor dóna una petita idea de quin és el judici de valor subjacent al criteri. Els criteris proposats pels participants, tant quan van treballar en parelles com en petits grups, van coincidir considerablement, com es mostra a la taula 5.

De la llarga llista de criteris que coincidien, vam identificar les paraules clau en cada criteri i judici de valor per produir una llista de criteris perquè els participants poguessin posar-se d'acord i mesurar-los segons la importància de cadascun. Aquest procediment de jerarquització va ser important a l'hora de reduir la llista de criteris a un nombre raonable amb el qual es treballaria en la prioritització de trenta-tres problemes al LEAP, i també per reconèixer que tots els criteris no tenen el mateix pes —n'hi ha que són més importants o significatius que d'altres. Això havia de ser acordat pels participants. Inevitablement, va haver-hi algunes reformulacions en passar dels criteris proposats als criteris definitius a l'hora de conciliar els que eren similars. L'avaluabilitat va ser una de les altres raons que van propiciar la reformulació dels criteris (els criteris havien de ser considerats d'aquesta manera «Fins a quin punt cal abordar aquest problema / no abordar aquest problema...» i també la consistència (els criteris havien de ser formulats perquè les avaluacions seguissin la mateixa direcció). Aquesta reformulació va presentar algunes dificultats, especialment quan els criteris suggerits eren clarament similars però els judicis de valor subjacents divergien, i quan els criteris coincidien de tal forma que semblava que

hi havia diferències importants entre ells. En tots els casos, el raonament per a la formulació dels criteris es va fer explícit al grup de participants que van poder comentar i suggerir canvis. Els criteris reformulats es van acceptar com un fidel reflex del que es pretenia —tot i que van emergir dificultats d'interpretació quan es van aplicar a problemes específics del LEAP.

Un cop es va acordar una llarga llista de criteris, es va enviar a cada participant, que els va haver de puntuar del 0 al 100 segons la importància de cadascun en la prioritització de les accions al LEAP. Això era necessari per dues raons: una de conceptual i l'altra pràctica. Conceptualment, és obvi que no tots els criteris tenen el mateix significat per a tots els participants, i aquestes diferències s'havien de reconèixer i de resoldre. Es va decidir que la millor manera d'aconseguir aquest objectiu era mitjançant una mitjana de les llistes confeccionades per cada participant. En segon lloc, el tipus de tasca (el grup havia de prioritzar trenta-tres problemes) requeria que el nombre de criteris es reduís a una xifra raonable. En el procés inicial se'n van aconseguir catorze, que van haver de ser reduïts a deu, i la mitjana va proporcionar un mecanisme per descartar els quatre criteris que van rebre menys punts. La taula 6 mostra la llista ordenada de criteris.

**Taula 6.** Criteris ponderats i jerarquitzats per l'acord del grup.

| Codi | Pes    | Criteris                                                                                                                       | Judici de valor subjacents                                                                                                                                                                            |
|------|--------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1    | 14.09  | Fins a quin punt la resolució d'aquest problema és un requeriment legal?                                                       | Cal afrontar les obligacions legals.                                                                                                                                                                  |
| 2    | 12.77  | Fins a quin punt assumir aquest problema anirà en benefici de les espècies i dels hàbitats no humans?                          | La biodiversitat hauria de protegir-se i l'Agència del Medi Ambient hauria de contribuir al Pla Britànic d'Actuació per a la Biodiversitat en línia amb la política governamental.                    |
| 3    | 12. 17 | Fins a quin punt assumir aquest problema manté el caràcter únic i la importància internacional de New Forest?                  | Les accions de l'Agència del Medi Ambient no haurien d'afectar el fenomen del New Forest.                                                                                                             |
| 4    | 10. 68 | Fins a quin punt el problema identificat sembla empitjorar?                                                                    | Els problemes que semblen empitjorar haurien d'assumir-se com més aviat millor; la prioritat més gran hauria de concedir-se als problemes en els quals un retard pot suposar un declivi irreversible. |
| 5    | 10.93  | Fins a quin punt assumir aquest problema requeriria que l'Agència del Medi Ambient treballés conjuntament amb altres agències? | L'Agència del Medi Ambient hauria de treballar conjuntament amb altres organismes en el marc d'una visió estratègica a moltes bandes.                                                                 |
| 6    | 9.22   | Fins a quin punt assumir aquest problema beneficiaria la salut pública?                                                        | La salut pública hauria de ser salvaguardada; és inacceptable qualsevol perill per la vida humana.                                                                                                    |

**Taula 6.** (Continuació.)

| Codi | Pes  | Criteris                                                                                                            | Judicis de valor subjacents                                                                         |
|------|------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 7    | 8.69 | Fins a quin punt el problema és ben entès científicament?                                                           | Caldria donar prioritat a l'assumpció de problemes que són ben entesos.                             |
| 8    | 7.62 | Fins a quin punt assumir aquest problema beneficiaria la qualitat de vida dels residents de l'àrea LEAP?            | Caldria donar la prioritat més gran a millorar el context i reduir les molèsties.                   |
| 9    | 7.42 | Fins a quin punt assumir aquest problema beneficiaria l'economia local?                                             | Caldria donar la prioritat més gran al manteniment i a la creació de l'ocupació.                    |
| 10   | 6.43 | Fins a quin punt les accions relacionades amb aquest problema semblen afectades per possibles futures legislacions? | La legislació futura haurà de ser obeïda de manera que caldria considerar el seu impacte potencial. |

### Ubicació dels criteris segons la tipologia d'enfocaments per valorar la natura

La tipologia d'enfocaments per valorar la natura que hem explorat en la primera part d'aquest article va sorgir de pràctiques i conceptes existents en la formulació de polítiques per a la protecció i el manteniment de la conservació de la natura. Com a tals, representaven procediments establerts produïts principalment per processos acadèmics i institucionals. On (a les tipologies) es col·loquen els criteris produïts pel grup de persones interessades en el New Forest? Es concentren en alguna de les categories que hem identificat o es dispersen de manera uniforme entre les àrees econòmica, científica, social i cultural?

El significat desitjat de cada criteri és indicat en el judici de valor que s'hi associa. Segons la nostra tipologia de valors, els criteris es col·loquen majoritàriament en dues categories: els enfocaments de la «ciència» i del «benestar comú». Els requeriments legals (els primers criteris) inclouen legislació impulsada específicament per la ciència, com ara les directives de la Comunitat Europea sobre els hàbitats i les aus, així com altres requeriments legals, com la qualitat de l'aigua i de l'aire que inclouen les obligacions reguladores de l'Agència. Al coneixement científic se li ha otorgat una puntuació alta, tant en termes del manteniment de la biodiversitat (2), irreversibilitat de canvis a sistemes naturals (4), i els nivells actuals de coneixement científic de problemes, que es va interpretar com una mesura d'efectivitat (7).

El nou concepte de «capital ambiental» (CAG/LUC, 1997) afegeix el que s'ha conegut com l'enfocament de «caracterització» a la variació espacial del paisatge i la natura al Regne Unit. En la cerca del que fa que els llocs, les zones i les regions siguin distintives, l'English Nature i la Comissió de les Zones Rurals han participat en la creació del Mapa de Caràcters Comuns d'Anglaterra i el País de Gal·les. El caràcter local representa la síntesi de les característiques geològiques, biològiques i físiques del paisatge; models de zona rural i d'assentament; estils de construcció típics, i d'altres qualitats dels paisatges culturals.

El concepte de caràcter local, tot i ser difícil de concretar científicament, té una ressonància indubtable. Els participants en el LEAP del New Forest van produir la seva pròpia versió de «distintivitat local» com a criteri important per prioritzar les accions (3) i també per indicar la importància de la qualitat dels temes naturals (8). En la llista de criteris es fa atenció als temes econòmics: el més valorat d'aquests va ser l'atenció donada al manteniment de l'economia local (9), mentre aquestes necessitats es mantienien al mateix nivell que les socials o les ambientals. Els participants van mostrar-se clars en el seu refús de considerar les mesures de costos financers i eficàcia com els criteris més importants per avaluar les prioritats al LEAP, i van preferir deixar aquestes essencials decisions comercials a l'Agència un cop els participants havien acordat els principis.

La llarga llista creada pels participants podia fer de pauta per avaluar si les accions, els plans i els projectes eren adequats o no. Els criteris són independents i avaluen les diferents implicacions de les accions ambientals. A l'últim seminari, es van demanar als participants les seves opinions sobre la vàlua genèrica dels criteris que havien creat. Un dels empresaris va comentar: «Personalment crec que són bastant robusts. Semblen suficientment genèrics per ser transferibles. [...] Sembla que hi ha un criteri per cobrir cada part de la comunitat (ecològics, humans), d'alguna manera i no sembla que un tipus de criteris destaquí més. Si haguéssiu disposat d'un altre grup per posar els criteris en comú, crec que hauríeu obtingut un consens similar. Tothom va compartir aquest punt de vista —encara que hi va haver reticència a l'hora de veure els criteris aplicats de manera rígida en tots els casos. Els participants van valorar el procés de negociació pel qual havien passat per arribar a la llista de criteris, i van remarcar la importància del fet que cada grup de participants tingués el seu propi conjunt de criteris.

En general, els participants van donar suport a l'enfocament AMC, i van aprovar especialment la manera com van ser capaços de combinar un rigorós procés analític amb l'oportunitat de compartir significats i valors en un debat no confrontador.

## Conclusions

El 1997 va arribar al poder un nou govern amb un programa que incloïa més compromís per a la igualtat i la inclusió social en la vida econòmica, social i política. En aquest canviant clima polític, els organismes ambientals i rurals estan explorant noves maneres de valorar la natura que reflecteixin aquestes prioritats. La metàfora reductiva de capital natural i la determinació dels economistes ambientals neoclàssics de reduir valors incommensurables per a la natura a una única mesura de valor monetari, està desapareixent. El reconeixement de la significació cultural de la natura, combinat amb noves maneres de pensar sobre la sostenibilitat que reconeix les complexitats d'unir sistemes ambientals, econòmics i socials contribueixen a fer enfocaments més sofisticats de la gestió ambiental.

L'estudi de cas del LEAP que hem esmentat aquí demostra, de manera concloent, que individus que representen maneres de veure el món i interessos molt diferents poden reunir-se i debatre les bases dels seus valors. Per aquests representants és possible treballar amistosament cap al compromís i, en el cas del New Forest, va emergir un sorprenent nivell de consens sobre els principis, entre els quals figuraven opinions sobre com s'han de prioritzar les accions ambientals locals. Uns seminaris com aquests estimularan el desenvolupament d'aquesta manera més oberta i democràtica de prendre decisions. Donant suport a la seva aplicabilitat més general, els criteris del New Forest no són diferents dels produïts en un programa d'investigació separat però complementari (Davos i altres, 1997). Conclouríem posant èmfasi en el fet que el procés d'anàlisi de valors per a la natura i de negociació dels criteris és molt més significatiu que el producte resultant. L'autèntica participació a l'hora de prendre decisions depèn de fortes relacions interpersonals i de grup; d'una transparència i franquesa màximes, i d'un compromís de compartir el poder. L'Agència Britànica del Medi Ambient, en suport al treball del New Forest, i acceptant incorporar l'enfocament que hem desenvolupat en la seva direcció nacional per a tots els LEAP (Agència Britànica del Medi Ambient, 1998), s'ha mostrat disposada a abraçar els enfocaments del bé comú per valorar la natura que, fins ara, han estat exclosos o ignorats en la gestió ambiental i en la legislació.

Agraïments: La investigació LEAP la van dur a terme membres de l'ESRU per a l'Agència Britànica del Medi Ambient entre octubre i desembre de 1997.

## Bibliografia

- ADAMS, W.M. (1997). «Rationalisation and conservation: ecology and the management of nature in the United Kingdom». *Transactions. Institute of British Geographers*, NS 22(3), p. 277-291.
- BATEMAN, I.J.; TURNER, R.K. (1993). «Valuation of the environment, methods and techniques: the contingent valuation method». A TURNER, R.K. (ed.). *Sustainable Environmental Economics and Management*. Londres: Belhaven Press, p. 120-191.
- BILLSBOROUGH, S. (1997). «Pricing the countryside: the example of Tir Cymen». A FOSTER, J. (ed.) (1997). *Valuing Nature? Ethics, Economics and the Environment*. Londres: Routledge, p. 89-102.
- BISHOP, K.; PHILLIPS, A.D. (1993). «Seven steps to market: the development of a market-led approach to countryside conservation and recreation». *Journal of Rural Studies*, 9, p. 315-338.
- BUCKLEY, P. (1995). «Critical Natural Capital: operational flaws in a valid concept». *Ecos*, 16 (3/4), p. 13-17.
- BURGESS, J.; CLARK, J.; HARRISON, C.M. (1998a). «"Respondents" evaluations of a contingent valuation survey: a case study based on an economic valuation of the wildlife enhancement scheme, Pevensey Levels in East Sussex». *Area*, 30 (1), p. 19-27.
- BURGESS, J.; HARRISON, C.M.; FILIUS, P. (1998b). «Environmental communication and the cultural politics of environmental citizenship». *Environment and Planning A*, 30.

- BURTON, T. (1995). «The Environment Act 1995: blessing or bane?». *Ecos*, 16 (3/4), p. 7-9.
- CAG/LUC (1997). *Environmental capital: a new approach*. Cheltenham: Countryside Commission.
- CLARK, J.; BURGESS, J.; DANDO, N.; BHATTACHARY, D.; HEPPLE, K.; JONES, P.; MURLIS, J.; WOOD, P. (1998). *Prioritising the issues in Local Environment Agency Plans through Consensus Building with Stakeholder Groups. Project Record W4/W4-002/1*. Bristol: The Environment Agency.
- COMPTROLLER AND AUDITOR GENERAL (1994). *Protecting and Managing Sites of Special Scientific Interest in England*. Londres: HMSO.
- COWELL, R. (1997). «Stretching the limits: environmental compensation, habitat creation and sustainable development». *Transactions. Institute of British Geographers*, NS 22(3), p. 292-306.
- DAVOS, C.A.; SIDE, J.C.; JONES, P.J.S.; SIAKAVARA, K.; LA ROCA, F.; GARCÍA, E.; BURONE, F.; KERKHOVE, G. (1997). *The Role of Value Conflict assessment techniques in the Formation of Implementable and Effective Coastal Zone Management Policies: A Report to the European Commission (DG XII); Volume 1 - Main Report of the Study; Volume 2 - Appendices: (1) Case Study Reports; (2) The Research Instrument*
- ENGLISH NATURE (1995). *Accessible natural greenspace in towns and cities: a review of appropriate size and distance criteria*, English Nature Research Reports No.153 Peterborough: English Nature.
- ENVIRONMENTAL RESOURCES MANAGEMENT (1995). *Environmental Capital for the Countryside: Final report*. Cheltenham: Countryside Commission.
- FOSTER, J. (ed.) (1997a). *Valuing Nature? Ethics, Economics and the Environment*. Londres: Routledge.
- (1997b). «Environment and creative value». A FOSTER, J. (ed.). *Valuing Nature?* Londres: Routledge, p. 232-246.
- GILLESPIE, J.; SHEPHERD, P. (1995). *Establishing Criteria for Identifying Critical Natural Capital in the Terrestrial Environment. A Discussion Paper. English Nature Research Report No.141*. Peterborough: English Nature.
- (1996). *Developing Definitions of Natural Capital for Use within the Uplands of England*. English Nature Research Report No.197. Peterborough: English Nature.
- GOLD, J.R.; BURGESS, J. (eds.) (1982). *Valued Environments*. Londres: George Allen and Unwin.
- DEPARTMENT OF THE ENVIRONMENT (1996). *Indicators of Sustainable development for the United Kingdom*. Londres: HMSO.
- HARRISON, C.M. (1993). «Nature conservation, science and popular values». A GOLDSMITH, F.B.; WARREN, A. (eds.). *Conservation in progress*. Londres: Wiley, p. 35-49.
- HARRISON, C.M.; BURGESS, J. (1994). «Social constructions of nature: a case study of conflicts over the development of Rainham Marshes SSSI». *Transactions. Institute of British Geographers*, NS19, p. 291-310.
- HODGSON, G. (1997). «Economics, environmental policy and the transcendence of utilitarianism». A FOSTER, J. (ed.). *Valuing Nature? Ethics, Economics and the Environment*. Londres: Routledge, p. 48-66.
- HOLLAND, A. (1994). «Natural capital». A ATTFIELD, R.; BELSEY, A. (eds.). *Philosophy and the natural environment*. Cambridge: Cambridge University Press, p. 169-182.
- (1997). «Substitutability: or, why strong sustainability is weak and absurdly strong sustainability is not absurd». A FOSTER, J. (ed.). *Valuing Nature? Ethics, Economics and the Environment*. Londres: Routledge, p. 119-134.

- HOLLAND, A.; RAWLES, K. (1993). «Values in conservation». *Ecos*, 14 (1), p. 14-17.
- HOUSE OF COMMONS COMMITTEE OF PUBLIC ACCOUNTS (1995). *Protecting and Managing Sites of Special Scientific Interest Eleventh Report, Session 1994-5*. Londres: HMSO.
- JACOBS, M. (1994). «The limits of neoclassicism: towards an institutional environmental economics». A REDCLIFT, M.; BENTON, T. (eds.). *Social Theory and the Global Environment*. Londres: Routledge.
- LAND USE CONSULTANTS (1995). *Countryside Stewardship Monitoring and Evaluation. Third interim report*. Londres: Land Use Consultants.
- LOCAL GOVERNMENT MANAGEMENT BOARD (1993). *Local Agenda 21 Principles and Processes. A Step by Step Guide*. LGMB, Layden House, 76-86 Turnmill Street, Londres EC1M 5QU.
- LOWENTHAL, D. (1978). «Finding valued landscapes». *Progress in Human Geography*, 2, p. 373-418.
- MABEY, R. (1996). *Flora Britannica*. Londres: Sinclair Stevenson.
- (ed.) (1984). Amb CLIFFORD, S.; KING, A. *Second Nature*. Londres: Jonathan Cape.
- MARREN, P. (1993). «The siege of the NCC: nature conservation in the eighties». A GOLDSMITH, F.B.; WARREN, A. (eds.). *Conservation in Progress*. Chichester: Wiley, p. 283-299.
- MORRIS, C.; YOUNG, C. (1997). «Towards environmentally beneficial farming? An evaluation of the Countryside Stewardship Scheme». *Geography*, 82, p. 305-316.
- MUNDA, G.; NIJKAMP, P.; RIETVELD, P. (1994). «Qualitative multi-criteria evaluation for environmental management». *Ecological Economics*, 10, p. 97-112.
- NIJKAMP, P.; SPRONK, J. (eds.) (1981). *Multiple Criteria Analysis*. Basinstoke: Gower.
- O'BRIEN, M.; GUERRIER, Y. (1995). «Values and the environment: an introduction». A GUERRIER, Y.; ALEXANDER, N.; CHASE, J.; O'BRIEN, M. (eds.). *Values and the environment: a social science perspective*. Chichester: Wiley.
- O'NEILL, J. (1993). *Ecology, policy and politics*. Londres: Routledge.
- PICKETT, S.T.A.; WHITE, P.S. (1985). *The ecology of natural disturbance and patch dynamics*. Nova York: Academic Press.
- RATCLIFFE, D. (1977). *A Nature Conservation Review. The Selection of Biological Sites of National Importance to Nature Conservation in Britain*. 2 volums. Cambridge: Cambridge University Press.
- STIRLING, A. (1997). «Multi-Criteria Mapping: Mitigating the Problems of Environmental Valuation?». A FOSTER, J. (ed.). *Valuing Nature? Ethics, Economics and the Environment*. Londres: Routledge, p. 186-210.
- VOOGD, H. (1983). *Multicriteria Evaluation for Urban and Regional Planning*. Londres: Methuen.
- WAHLBERG, M.; TAYLOR, K.; GEDDES, M. (1995). *Enhancing Local Democracy*. LGMB, Layden House, 76-86 Turnmill Street, Londres EC1M 5QU.
- WHITBY, M.; HODGE, I.; LOWE, P.; SAUNDERS, C. (1996). «Conservation options for CAP reform». *Ecos*, 17 (3/4), p. 46-54.
- WILCOX, D. (1994). *The Guide to Effective Partnership prepared for The Joseph Rowntree Foundation*. Londres: Partnership Books.
- WILLIAMS, R. (1973). *The Country and the City*. Londres: Chatto and Windus.
- YEARLEY, S. (1991). *The Green Case*. Londres: Harper Collins.